

жаб'ячу ж ікру відомо, що в оболонці ікринок, широко розповсюджені у нас гостромордої жаби, міститься ранідин, котрий для мікробів набагато згубніший за карболку[2].

Мостом із минулого в сьогодення фармакогнозії можуть, напевне, слугувати медичні п'явки. Існують навіть спеціальні біофабрики. І все ж це ліки досить дефіцитні — меліорація стоячих водойм, боліт звузила життєвий простір п'явки. Історія лікування медичними п'явками (*Hirudo medicinalis*), або гірудотерапія, корінням іде в глибоку старовину, коли п'явку як універсальний лікувальний засіб використовували при захворюваннях серця, печінки, шлунку, кишечника, очей, шкіри, при мігрені, лихоманці, порушеннях менструального циклу, геморої, епілепсії й інших захворюваннях, а також для зупинки кровотеч. У XVIII—XIX століттях гірудотерапію широко практикували російські лікарі М. Я. Мудров, У.Я Дядьківський, Р.А. Захар`їн, Ф.І. Пастернацкий, Н.І. Пірогов та інші. Проте, на жаль, у даний час гірудотерапія практично повністю віддана забуттю.

Зростання інтересу до народної медицини, а отже, й до природних ліків сьогодні помітне. Можна передбачати, що вивчення цілющих властивостей представників тваринного світу стане одним із важливих напрямків медицини вже в найближчому майбутньому.

Література

1. Мулявко Н., Пашенко А. Ліки майбутнього – з личинок воскової молі і доволіття.- 2006.-№8. – С. 2.
2. Тюнник Т. Лікарські тварини\ \ Радянська освіта. – 1983.- 10 березня. – С.4
3. Щерба М. Цілюща отрута і доволіття.- 2007.-№5. – С. 2.

РОЗМНОЖЕННЯ І РОЗВИТОК ШИНШИЛ

Чаленко А.Б.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Останнім часом шишшил досить часто утримують як декоративних тварин та для отримання цінного хутра. Питання утримання цих тварин в літературі висвітлені досить добре. Дещо менша увага приділяється їх розмноженню і розвитку.

При гарних умовах годівлі статеве дозрівання у самок настає у 2 – 3 місячному віці, у самців у 4 – 5 місячному. Спаровувати ж їх слід не раніше ніж у 6 - 7 місяців. Вагітність протікає протягом 110 днів (105 – 115 днів). В середньому приплод шиншили складає 2 цуценят, за рік вона може дати 2 – 3 приплода.

Молоді особини при народженні добре розвинені, у них вже наявні різці і по три (із кожної сторони) корінних зуба. Четверті корінні прорізуються на 25 – 30 день. Із перших днів життя цуценята активні, а на 5 – 7 день починають самостійно вживати корм. Новонароджені цуценята при народженні мають вагу 40 – 50 грам. До трьох місячного віку вони набирають вагу до 275 – 290 грам. В подальшому ростуть менш інтенсивно, і в 9 місяців їх вага складає 450 грамів.

Живуть шиншили до 16 – 18 років, але їх строк використання у розведенні обмежується десятьма роками. Максимальна продуктивність відмічається в 2 – 5 літньому віці.

Шиншил зазвичай утримують парами, або використовують полігамне розведення. При полігамному розведенні клітка тварин має особливий вигляд. Вона складається із ряду кліток для самок, з'єднаних між собою проходом – коридором шириною. 20см. У цей коридор самець може потрапити із своєї клітки

через отвір діаметром 7см і через такий же отвір потрапити до клітки кожної із самок. Якщо самка налаштована агресивно і приганяє самця, він може без зусиль потрапити назад у коридор. Самка переслідувати його не зможе, їй заважатиме нашійник спеціальної конструкції діаметром 10см.

Загальна для самиць і самця клітка складається із 5 - 6 маленьких. Нашійник виготовляється із легкої пластмаси, конструкції його кріплення на шії тварини може бути різним.

Світлою стороною полігамного утримання шиншил є те, що на утримання племінних тварин йде менша витрата зусиль і коштів на корм. Крім цього, оскільки на одного самця припадає 5 -6 самок, представляється можливість для розведення підбирати кращих, відбірних самців, які будуть давати більш здорове потомство. При цьому селекційна робота лише виграє, до того ж самців що лишилися можна забивати на хутро, чи продавати як домашніх улюбленців. Крім того при полігамній системі утримання шиншил можна досягти більшої схожості окрасу і якості хутра молодняка. Це є немало важливим при підборі хутра для заготовлення хутряних виробів.

Самця привчають до самиць поступово, особливо молодого. Отвір в клітках самок залишають відкритими. Не зважаючи на це самець перший час у гості не заходить, але час від часу він стає більш рішучим.

Молодих самців у віці 9 місяців слід берегти, на кожного кожного припадає не більше ніж 3 - 4 самки. З роками кількість самиць можна збільшити до 8. Після популяційного періоду самців переводять на посилене харчування, оскільки вони часто втрачають приблизно одну п'яту своєї маси тіла.

При попарному розведенні тварин, затрати на корма більше, але догляд за ними простіший, і шиншиловоду початківцю рекомендується починається з попарного розведення.

Перш за все самець і самка повинні мати гарні родословні, а також усіма зовнішніми признаками породистої, сильної і здорової тварини. Крім того необхідно дотримуватися ряду правил. Пару можуть складати тварини, схожими за основними показниками, перш за все по забарвленню і якості хутра. Тому зазвичай беруть шин шил однієї спадкової лінії, але вони не повинні бути дуже близькими родичами. Небажаним прийнято вважати зв'язки до третього покоління.

При формуванні пар потрібно враховувати вік тварин. Молодим самицям можна підібрати самця любого віку, але самці потребують особливого підходу. Потомство пар, що складаються із молодого самця і самиці що старша на два роки, менша, ніж пар одного віку.

Якщо всі вищесказані правила були дотриманими, але пара нащадків все ж на приводить, слід проспостерігати за їх відносинами один до одного. Особливо за поведінкою самки, яка зазвичай крупніша за самця, сильніша і агресивніша. У випадку, коли мирне життя у клітці не вдалося, тварин слід розсадити по різних клітках, і підібрати їм інших партнерів.

Легше усього пари зіставляти із молодих представників. Нерідко вони мають найліпші відносини із шестимісячного віку, тобто як їх вперше помістили в одну клітку, і до старості.

Ніколи не слід забувати, що тварина, яка хоч недовгий час мешкає у клітці сама, вважає себе повноправним господарем, і нерідко намагається захистити своє житло від незнайомого суперника, навіть якщо він протилежної статі. Щоб запобігти непорозумінням між формуючою парою рекомендується кілька способів:

1. Перші кілька днів шиншил рекомендується утримувати в доній клітці розділеною перегородкою. Цей спосіб використовують при непорозуміннях в уже сформованих пар.
2. Більш агресивну самку підпускають до самця, який вже кілька днів прожив у новій клітці. Тоді будучи господарем даної території самець

буде почувати себе впевнено, а більш агресивна самка – менш рішуча.

3. Сформовану пару можна помістити в нову клітку, коли ніхто із партнерів ще не пристосований, і не вважає цю територію своєю.
4. Із клітки, виймають самку, і поміщають туди на дві години самця, щоб він встиг розставити свої територіальні мітки, збивши своїм запахом мітки самиці. Після цього самиць повертють знову до клітки.

Кожній парі необхідно забезпечити якомога найсприятливіші умови і уважно слідкувати (але не турбувати) за їхніми відносинами.

В умовах домашнього утримання точно виявити вагітність самки можливо лише по зміні її ваги.

Утримуючу під наглядом тварину зважують не рідше ніж через 10 днів. Робити це необхідно перед годівлею. Разом зважують і самця для порівняння. Маса вагітної самки повинна постійно збільшуватися. Нарешті при двомісячній вагітності тварина буде виглядати значно більшою, у неї з'явиться живіт, набрякнуть соски. В цей час вага самиць збільшується на 40 – 70, а іноді і на 100 – 140 грам.

В останні неділі вагітності рекомендують припинити зважування тварини, не турбувати, і навіть не брати до рук. Самкам необхідний спокій, оскільки перед народжуванням вони стають дуже полохливими, через що цуценята можуть з'явитися раніше і мертвими, або не життєздатними.

Вагітних самок переводять на посилене харчування. Їх їжа повинна відрізнятися якомога більшою різноманітністю, і високою вітамінізованістю. Допоміжним харчуванням слугують молоко, соковиті плоди, продукти, в яких містяться вітаміни.

Для успішного розродження самиці надають певні зручності. Приблизно за 10 днів до народжування коробку перевертають отвором до гори. Тоді самиця не може спорокдати матеріал, покладений для утеплення (сіно чи солома). Можна підігрівати гніздо електроприладами, але додержуючись техніки безпеки. За кілька днів до народження прибирається із клітки купальня, яка повертається через 10 днів після народжування.

У передпологовий період відношення самки до самця різко змінюється, тварина стає більш агресивною до партнера. Така ситуація потребує втручання, самця потрібно пересадити, чи розділити клітку перегородкою для безпеки самця і спокою самки. Але не всі рекомендують пересаджувати самця до іншої клітки, оскільки самець є теж турботливим батьком.

Коли самка відчуває наближення пологів, її активність знижується, вона може взагалі відмовитися від їжі і припинити рухатися. В цей період тварина полохливо відноситься до шуму і різким рухам людини. Такий стан шин шили є небезпечним: потурбована самиця готова вбити і з'їсти своє потомство. Щоб не турбувати самку клітку краще накрити якоюсь тканиною і не шуміти, відношення до тварини повинно бути турботливим.

Поява цуценят важливо помітити якомога раніше, що при необхідності надати допомогу. Перед пологами у самиці часто на носі з'являються краплі поту, не рідко спостерігаються мутні виділення. Пологи тривають від кількох хвилин до кількох годин, часто поміч людини не потрібна. Зазвичай пологи у шин шил починаються в ранці з 5 до 8 годин. Після цього процесу самка швидко повертається до характерного їй стану і з'їдає плаценту.

При затяжних пологах потрібно викликати ветеринара, щоб не втратити ні самку, ні її потомство.

Успішність протікання вагітності залежить не від останнього моменту, а від турботи за твариною, умов утримання і харчування. Якщо постійно, а не під час вагітності відноситися до тварини з повною відповідальністю, то це не загальмує результат кількості розмноження і якість потомства тварин.

Література

1. Бондаренко С.П. Энциклопедия травоядных пушных животных. — Д.: Издательство «Сталкер», 2002.
2. Лазарев М, Снылык Я. Шиншилла: Основы экономики и разведения. — Львов, 1998.
3. Романов-Ильинский С. Шиншилла. — М., 1982.
4. Рахманов А. Шиншилла. — М.: Аквариум, 2005.
5. Рахманов А.И. Шиншилла. — М.: Аквариум-Принт, 2006.
6. Кирис И.Д. Шиншилла // Тр. ВНИИ животного сырья и пушнины. — Вып. XIX. — М., 1962.
7. Афанасьев В., Перельдык Н. Клеточное пушное звероводство. — М., 1996.

ВИКОРИСТАННЯ ЕНТОМОЛОГІЧНОГО ПРЕПАРАТУ ТРИХОГРАМИ ПРОТИ КУКУРУДЗЯНОГО (СТЕБЛОВОГО) МЕТЕЛИКА OSTRINIA NUBILALIS HB.

**Ющенко Л.П., Касап Ю.М.*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кукурудза(Zee mays)- одна з найбільш високопродуктивних злакових рослин універсального використання. Її вирощують для продовольчих, кормових і технічних потреб. У світовому землеробстві найбільше використовують зерно кукурудзи: на продовольчі цілі– 20% вирощеного зерна, технічні– 15–20% і на корм худобі– 60–65%. У нашій країні кукурудза є основною кормовою культурою[1].

Здавна людина використовує кукурудзу як продовольчу культуру. Кукурудзяне борошно використовують в кондитерській промисловості. За вмістом білка кукурудзяна крупа перевищує інші крупи (пшоно, ячмінну, гречану). З зерна виробляють крохмаль, з зародків зерна рослинну олію - висококалорійний продукт харчування, що має лікувальні властивості (містить лецитин, який знижує вміст холестерину в крові і запобігає захворюванню на атеросклероз).

Кукурудза потерпає від багатьох шкідників. Найбільш небезпечний - кукурудзяний (стебловий) метелик *Ostrinia nubilalis* Hb(рис.2). Поширений у лісостеповій і на півночі степової зон, найбільшої шкоди завдає в Західному Лісостепу. Гусениці жовто-сірого кольору з рожевим відтінком і темною смужкою вздовж спинки, завдовжки 20-25 мм прогризають ходи в стеблах, ніжках і стержнях початків та волоті кукурудзи [3]. Пошкоджені стебла підламуються і падають, молоді початки і волоті обламуються. Недобори врожаю кукурудзи через шкодочинність метелика в середньому становлять 12–15%, а в роки масового його розмноження — 25–50%.

Захист рослин від шкідливих організмів– вирішальна ланка в технології вирощування кукурудзи, системи захисту якої передбачають різні методи, серед яких найбільш поширені фізико-механічний, агротехнічний, хімічний та біологічний [2].

Біологічний метод захисту рослин передбачає використання живих організмів або продуктів їх життєдіяльності з метою зменшення чисельності та шкодочинності шкідливих організмів і створення сприятливих умов для діяльності корисних видів агропроцесів[5]. Перевагою цього методу є його екологічність.